

Protokół
z sesji poświęconej przyszłości olimpiad
24 lutego 2010 r.
Wydział Biologii Uniwersytetu Warszawskiego

Program

1. Otwarcie – Joanna Pijanowska, dziekan Wydziału Biologii UW
2. Słowo wstępne – Jan Mostowski, przewodniczący Olimpiady Fizycznej
3. Olimpiady z punktu widzenia środowiska akademickiego – Henryk Samsonowicz, UW
4. Olimpiady z punktu widzenia szkoły – Daniel Zych, LO im. Witkacego, Warszawa
5. Olimpiady z punktu widzenia laureata – Marcin Pilipczuk
6. Sytuacja prawna olimpiad – Anna Jankowska, Politechnika Warszawska
7. Olimpiady z punktu widzenia Ministerstwa Edukacji Narodowej – minister Katarzyna Hall
8. Dyskusja
9. Postulaty środowiska akademickiego w sprawie olimpiad – Jan Mostowski
10. Podjęcie uchwały i zamknięcie sesji

Ad. 1

Dziekan Wydziału Biologii Uniwersytetu Warszawskiego dr hab. Joanna Pijanowska przywitała wszystkich zgromadzonych na spotkaniu i powierzyła dalsze prowadzenie spotkania prof. dr. hab. Janowi Mostowskiemu, przewodniczącemu Komitetu Głównego Olimpiady Fizycznej.

Ad. 2

Prof. dr hab. Jan Mostowski nakreślił problem, który w ostatnich latach dotknął środowisko akademickie organizujące olimpiady cytując list otwarty prof. dr. hab. Wiesława Fałtynowicza z Uniwersytetu Wrocławskiego. W dalszej części przedstawił także list otwarty do premiera Donalda Tuska oraz odpowiedź, którą otrzymali sygnatariusze.

Przekazał następnie głos prof. dr. hab. Henrykowi Samsonowiczowi z Uniwersytetu Warszawskiego.

Ad. 3

Prof. dr hab. Henryk Samsonowicz przedstawił stosunek środowiska akademickiego do organizacji olimpiad. Podkreślił, że olimpiada może być narzędziem, które pozwoli przezwyciężyć słabości, z którymi borykają się szkoły mające obowiązek kształcić wszystkich uczniów, nie tylko tych najzdolniejszych. Prof. Samsonowicz zwrócił uwagę, że dzięki olimpiadom uczniowie pogłębiają wiedzę, którą później wykorzystują na dalszych etapach swojej edukacji. Jednocześnie podkreślił, że olimpiady pozwalają przełamywać utrwalone schematy w nauczaniu szkolnym i umożliwiają rozszerzanie horyzontów uczniów, którzy decydują się na udział w olimpiadach. Prof. Samsonowicz zwrócił uwagę również na wpływ olimpiad na nauczycieli. Proces przygotowywania do olimpiady dotyczy nie tylko ucznia, ale także nauczyciela, który przy tej okazji nabywa doświadczenie, a często również zdobywa wiedzę.

Odnosząc się do finansowania olimpiad prof. Samsonowicz stwierdził, że rozdziałem środków finansowych powinny zajmować się towarzystwa naukowe organizujące olimpiady.

Ad. 4

Pan Daniel Zych z Liceum Ogólnokształcącego im. Witkiewicza w Warszawie przedstawił zalety olimpiad z punktu widzenia nie tylko nauczyciela, ale także uczestnika. Nawiązując do swoich doświadczeń z czasów szkolnych podkreślił, że olimpiady dają szansę uczniom z mniejszych miejscowości. Są także doskonałą formą mobilizowania uczniów do samodzielnej pracy. Pan Zych stwierdził, że teraz, jako nauczyciel, spłaca swój dług wobec olimpiady, dzięki której rozwinął swoje zainteresowania.

Pan Zych podkreślił, że przygotowując się razem z uczniami do olimpiady, nauczyciele także uczą się wiele. Z drugiej strony, jeśli nawet uczeń nie odniesie sukcesu na olimpiadzie, zyskuje cenne doświadczenie samodzielnej pracy, które przydaje się w późniejszych etapach edukacji i pracy. Zauważył również, że wśród organizatorów jest wielu laureatów olimpiad.

Pan Zych stwierdził, że wieloletnie doświadczenie obecnych komitetów w organizacji olimpiad powinno być gwarancją ich odpowiedniego poziomu merytorycznego. Z tego powodu wymaganie od komitetów poddawania się pełnej procedurze konkursowej i udowadniania kompetencji do organizacji olimpiad wydaje się zbędne.

Nawiązując do Olimpiady Literatury i Języka Polskiego zwrócił uwagę, że pełni ona także istotną rolę w kontaktach ze środowiskiem Polaków w państwach zza wschodniej granicy.

Ad. 5

Pan Marcin Pilipczuk odniósł się do olimpiad z punktu widzenia wielokrotnego laureata olimpiad; matematycznej, informatycznej i fizycznej. Zwrócił uwagę, że w szkole nie zawsze jest odpowiednia konkurencja. W wieku licealnym, szczególnie dla uzdolnionych uczniów, ważnym czynnikiem motywującym do zdobywania wiedzy i umiejętności jest rywalizacja. Do

nauki zachęcać może także wspólne przygotowywanie się do olimpiad. Pan Pilipczuk dodał, że olimpiady są dobrze przygotowywane i przełamują szkolne schematy, dzięki czemu stanowią rzeczywiste wyzwanie intelektualne dla zdolnych uczniów.

Ad. 6

Sytuację prawną olimpiad przedstawiła dr inż. Anna Jankowska z Politechniki Warszawskiej. W swojej wypowiedzi dr Jankowska przypomniała, że pierwsze problemy olimpiad pojawiły się już w 2002 r., gdy w nowym rozporządzeniu ministra nie było żadnego zapisu regulującego finansowanie olimpiad. Przypomniała, że w tym okresie Rada Główna Szkolnictwa Wyższego, na prośbę Ministerstwa Edukacji Narodowej, potwierdziła kompetencje organizacji wybranych do zorganizowania poszczególnych olimpiad, co było konieczne do wydania stosownych decyzji ministra. Dodała, że w nowej ustawie oświatowej z 2003 r. również nie ma regulacji dotyczących finansowania olimpiad.

Odnosząc się do Olimpiady Wiedzy i Umiejętności Budowlanych dr Jenkowska zauważyła, że mimo wzrostu liczby uczniów i szkół biorących udział w olimpiadzie oraz wskaźników cen towarów i usług, wyraźnie zmniejsza się kwota dotacji MEN. Przedstawiła także dane, które pozwalają sądzić, że jeśli dotacja MEN wyniesie 30% całkowitych kosztów organizacji olimpiady, to 22% kwoty otrzymanej od sponsorów pokrywających pozostałe koszty organizacji odprowadzone do budżetu państwa w postaci VAT wraz z 15% średniego opodatkowania VAT wydatków poniesionych przy organizacji olimpiady będą równoważyć dotację MEN. Dr Jankowska stwierdziła, że w tej sytuacji wydaje się, że dotacja MEN właściwie nie istnieje.

Odnosząc się do informacji zamieszczonych w Biuletynie Informacji Publicznej dr Jankowska zauważyła, że istnieją projekty, których kwota dofinansowania przewyższa koszt organizacji wszystkich olimpiad. Stwierdziła, że lepiej jest budować na tym, co już istnieje, a unikać przewrotów.

Ad. 7

Minister Edukacji Narodowej Katarzyna Hall nawiązując do wcześniejszych wypowiedzi uczestników sesji podkreśliła, że nic nie zastąpi nauczyciela-pasjonata i kontakt z takim nauczycielem często przyczynia się do wzbudzania szczególnych zainteresowań ucznia. Stwierdziła, że rzeczywistość bywa bardzo zróżnicowana; są dobre i złe szkoły, wybitni i mniej zdolni uczniowie, a także ciekawe lub zniechęcające oferty edukacyjne. Odnosząc się do wypowiedzi dr Jankowskiej minister Hall zauważyła, że duże możliwości finansowania ciekawych projektów daje Unia Europejska. Jako przykład podała projekt "Za rękę z Einsteinem", dzięki któremu korzyści odnoszą nie tylko uczniowie gimnazjów wiejskich rozszerzając wiedzę z zakresu matematyki, fizyki, chemii, ale także Politechnika Gdańska, która odnotowała wzrost liczby kandydatów po wprowadzeniu wspomnianego programu. Dodała, że dobre pomysły często można łatwiej finansować korzystając ze środków unijnych.

Minister jednak podkreśliła, że podejmowane są wszelkie starania mające na celu zarezerwowanie środków budżetowych na finansowanie olimpiad i zachęcała do starania się o dofinansowanie olimpiad nie tylko od sponsorów, ale także do włączenia się w prace nad doskonaleniem systemu olimpiad w oparciu o środki Unii Europejskiej.

Minister Hall zauważyła, że ma obowiązek stosować się do zaleceń pokontrolnych dotyczących wydatkowania środków publicznych zgodnie z ustawą o finansach publicznych. Jednocześnie stwierdziła, że jest jej przykro z powodu niewłaściwego poziomu komunikacji pracowników MEN w stosunku do poszczególnych komitetów olimpiad i przeprosiła za to. Minister podkreśliła, że w chwili obecnej ma osobistą potrzebę lepszego wglądu w sprawy olimpiad i wierzy w możliwość wypracowania sprawiedliwego podziału środków finansowych na kolejnych kilka lat.

Z drugiej strony, prawo musi być przestrzegane i konkursy muszą się odbywać. Minister, zwróciła uwagę, że MEN bierze pod uwagę propozycje środowisk organizujących olimpiady; dzięki temu najbliższy konkurs będzie rozpisany na 3-lata, a zasady rozliczania nie będą powodowały przerw w ciągłości finansowania działalności komitetów. Przyznała, że urzędnicy ministerstwa opracowali na obecnie trwającą edycję olimpiady nie najlepsze procedury konkursowe. Jednocześnie zwróciła uwagę na ogromne różnice w nakładach finansowych przypadających na jednego uczestnika w różnych olimpiadach. Przypomniała, że środki finansowe, o których mowa, są pieniędzmi publicznymi i ich rozdział powinien być przejrzysty.

Minister Hall zadeklarowała (1) utrzymanie, w propozycjach MEN składanych do budżetu Państwa, dotychczasowego poziomu finansowania olimpiad w wysokości około 7 mln PLN rocznie przez 3 lata i (2) gotowość do podjęcia rozmów w ciągu tygodnia z przedstawicielami środowisk organizujących olimpiady w celu uzgodnienia zasad konkursowych, według których będą przeprowadzone konkursy jeszcze w marcu br.

Kończąc wypowiedź minister Hall przeprosiła za problemy komunikacyjne między pracownikami ministerstwa a przedstawicielami olimpiad. Dodała, że chętnie będzie widzieć wśród zwycięzców konkursów dotychczasowych organizatorów olimpiad. Jednocześnie zaprosiła chętnych z grona organizatorów olimpiad do włączenia się w projekt systemowy mający poprawić efektywność pracy w szkołach z uczniem zdolnym, dzięki któremu powstać mają mechanizmy systemowe i prawne, dotyczące m.in. docelowych zasad organizacji olimpiad.

Ad. 8

Krótką dyskusję rozpoczął prof. dr hab. Łukasz Turski z Centrum Fizyki Teoretycznej PAN, który przytoczył sprawę zniesienia VAT od wiadomości SMS wysyłanych do organizacji charytatywnych. Przypomniał, że przez wiele lat było to niemożliwe, ponieważ urzędnicy twierdzili, że muszą przestrzegać obowiązujące prawo. Stwierdził, że nie ma przeszkód, by

konkursy na organizatorów olimpiad podzieliły los podatku VAT od wiadomości SMS dla organizacji charytatywnych.

Prof. dr hab. Krzysztof Meissner z Uniwersytetu Warszawskiego stwierdził natomiast, że praca w komitetach organizujących olimpiady jest w dużej mierze społeczna. Taki rodzaj pracy nie może być w żaden sposób wyceniany i poddany procedurze przetargowej.

Prof. Mostowski prowadzący dyskusję zasugerował, by pozostałe osoby dostarczyły pytania i komentarze na piśmie, ponieważ czas przewidziany na sesję dobiega końca.

Ad. 9

Prof. Mostowski podsumował spotkanie przedstawiając wcześniej omówione szerzej postulaty środowiska akademickiego w sprawie olimpiad i wyraził zadowolenie, że propozycje ministerstwa wychodzą naprzeciw zgłoszonym postulatom.

Ad. 10

Przez aklamację przyjęto uchwałę, której treść znajduje się w załączniku.

Dr Dariusz Grech z Uniwersytetu Wrocławskiego zaproponował, by do komitetu doradzącego minister Hall w formułowaniu zasad konkursu na organizację olimpiad weszli wszyscy przewodniczący poszczególnych olimpiad. Minister Hall stwierdziła, że będzie to w dużej mierze praca polegająca na redagowaniu tekstu i zaproponowała grupę składającą się z maksymalnie 5 osób. Dr Jerzy Bednarczuk z Uniwersytetu Warszawskiego zaproponował, że do 1 marca br. zostanie wyłoniona grupa osób uzgodniona przez wszystkich przewodniczących komitetów głównych olimpiad, która zgłosi się do MEN w celu podjęcia prac nad zasadami konkursowymi. Osoby zgromadzone na sesji wyraziły poparcie brawami.

Załącznik

Uchwała zebrania

Przedstawiciele środowiska szkolnego i akademickiego przyjmują z radością nawiązanie i kontynuowanie dialogu z Ministerstwem Edukacji Narodowej w sprawie przyszłej organizacji olimpiad przedmiotowych i zawodowych.

Zebrani uważają, że przedstawione przez MEN propozycje zmian w obowiązujących od roku zasadach organizacji olimpiad idą w dobrym kierunku. Konkursy, nawet wieloletnie, powinny być możliwie szybko zastąpione inną formą uwzględniającą konieczność stabilizacji organizacji oraz przepisy prawa. Szczegółowe rozwiązania prawne wymagają dalszych konsultacji uwzględniających specyfikę poszczególnych olimpiad.

Decyzje o wyborze organizatorów olimpiad oraz podstawowe zasady organizacji muszą być podjęte bardzo szybko, nie później niż w marcu 2010.